

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **Ing. M. Š.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, Národní 118/16, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutím žalované ze dne 11. 3. 2021, č. j. 10.01-000099/21-004, a č. j. 10.01-000100/21-004, a ze dne 12. 3. 2021, č. j. 10.01-000101/21-004, a č. j. 10.01-000102/21-004, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2021, č. j. 14 A 76/2021 – 11,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- III. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Žalované **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná napadenými rozhodnutími nevyhověla žádostem žalobce o určení advokáta k poskytnutí právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“). Žalobce proti napadeným rozhodnutím brojil žalobou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) a současně požádal o osvobození od soudních poplatků a navrhl ustanovení zástupce z řad advokátů, což odůvodnil nedostatkem finančních prostředků.

[2] Městský soud napadeným usnesením žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce zamítl. Konstatoval, že žalobce nedoložil svou

nemajetnost jakožto základní podmínku pro osvobození od soudních poplatků. Žalobce navíc podal k městskému soudu proti rozhodnutím žalované již mnoho typově obdobných žalob, přičemž není bez významu, že Nejvyšší správní soud přímo ve vztahu k žalobci dospěl k závěru, že jím

zahajovaná řízení nelze považovat za racionální postup k hájení jeho práv, a není proto případné přistupovat k výjimečnému institutu osvobození od soudních poplatků (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 4. 2019, č. j. 2 As 91/2019 – 14). Žalobce má pochopitelně právo proti rozhodnutím žalované podávat žaloby, činí-li to však iracionálně a v mimořádné kvantitě, musí být připraven nést náklady takového řízení.

II. Obsah kasační stížnosti a žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce

[3] Proti napadenému usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, v níž se domáhá jeho zrušení. Současně požádal o osvobození od soudních poplatků a navrhl ustanovení zástupce z řad advokátů. Uvedl, že je sice povinen znát zákon, ale není jeho povinností pročitat stovky či snad tisíce stran soudních rozhodnutí a hledat, jestli obsahují podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Každý má základní právo, aby jeho věc byla projednána spravedlivě nestranným soudem v přiměřené době. Kvůli nezájmu soudu je nucen žádat, aby soud plnil své povinnosti. Nevede spory podle své libosti. Není jeho vinou, že je ve svém úsilí o zjednání nápravy dostatečně vytrvalý a počet jeho žádostí se může zdát vysoký. Na zaplacení soudních poplatků nemá prostředky a soud neodůvodněně jeho žádosti zamítl, což stěžovatel dále doprovodil celou řadou vulgarit a invektiv vůči městskému soudu.

[4] Soud se nejprve zabýval žádostí stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a návrhem na ustanovení zástupce. Jak uvedl rozšířený senát v usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, *„stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích].“* V projednávaném případě městský soud nerozhodl o věci samé a stěžovateli tedy ani nevznikla povinnost zaplatit soudní poplatek. O jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků v řízení o kasační stížnosti proto Nejvyšší správní soud nerozhodoval.

[5] Výše uvedené závěry učiněné ve vztahu k soudnímu poplatku dále promítl rozšířený senát v tomtéž usnesení i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele; konstatoval, že *„je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“* Stěžovatel tedy nemusí být v tomto řízení vůbec zastoupen advokátem. Přesto ustanovení zástupce navrhl.

[6] Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. se pro vyhovění návrhu na ustanovení zástupce vyžaduje kumulativní naplnění dvou podmínek, a to jednak splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, jednak též nezbytnou potřebu takového zastoupení k ochraně práv účastníka řízení. Nejvyšší správní soud neshledal naplnění druhé podmínky. Kasační stížnost má požadované základní náležitosti. Jakkoli obsahuje řadu irelevantních informací a tvrzení, přesto je z ní zřejmé, čeho se stěžovatel domáhá. Stejně tak v ní stěžovatel vysvětlil důvody pro množství návrhů na ustanovení advokáta, resp. žádostí o určení advokáta žalovanou, které mu městský soud v napadeném usnesení vytýká. Jedná se navíc o posouzení nikterak komplikované otázky, o které může kasační soud rozhodnout již na základě kasační stížnosti sepsané stěžovatelem a podkladů obsažených ve spise městského soudu, aniž by bylo třeba za tímto účelem stěžovateli ustanovovat zástupce. Za této situace

tedy Nejvyšší správní soud návrh na ustanovení zástupce výrokem I. zamítl (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2018, č. j. 5 As 79/2018–11, ze dne 22. 11. 2018, č. j. 7 As 353/2018–38, či ze dne 10. 4. 2019, č. j. 2 As 91/2019–14).

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem a náklady řízení

[7] Nejvyšší správní soud posoudil, zda byly splněny podmínky řízení. Kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná a jsou splněny i obsahové náležitosti kasační stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[8] Následně soud posoudil důvodnost kasační stížnosti, a to v mezích jejího rozsahu a stěžovatelem uplatněných důvodů. Zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[9] Kasační soud předesílá, že v obdobných věcech téhož stěžovatele již rozhodl mnoha rozsudky, například ze dne 10. 4. 2019, č. j. 2 As 91/2019 – 14, ze dne 23. 5. 2019, č. j. 5 As 85/2019 – 14, ze dne 8. 10. 2020, č. j. 1 As 269/2020 – 13. Neshledal přitom důvody, proč by se měl od přijatých závěrů nyní odklonit.

[10] Dle § 36 odst. 3 s. ř. s. platí, že *„účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.“*

[11] Dále platí, že *„i když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 – 66).

[12] V projednávané věci bylo na stěžovateli, aby své majetkové poměry v souladu s § 36 odst. 3 s. ř. s. doložil, k čemuž byl vyzván přípisem ze dne 9. 4. 2021. Stěžovatel však na výzvu nereagoval, a proto jeho majetkové poměry nemohly být posuzovány. Ze soudního spisu v potřebném rozsahu aktuální údaje o příjmech a výdajích nevyplývají, proto jeho návrhu na osvobození od soudních poplatků nemohl městský soud vyhovět (stěžovatel své příjmy a výdaje, resp. majetkovou situaci neprokázal). Jelikož primární podmínkou pro ustanovení zástupce je dle § 35 odst. 10 s. ř. s. předpoklad, aby stěžovatel byl osvobozen od soudních poplatků, stěžovateli není možné ustanovit zástupce z řad advokátů. Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s postupem městského soudu.

[13] Nejvyšší správní soud pro úplnost odkazuje na své rozsudky ze dne 10. 4. 2019, č. j. 2 As 91/2019 – 14, a ze dne 23. 5. 2019, č. j. 5 As 85/2019 – 14, dle kterých se soud ztotožnil s postupem městského soudu, jenž stěžovatele neosvobodil od soudních poplatků ve sporech s žalovanou o neposkytnutí bezplatné právní služby určeným advokátem za situace, v níž stěžovatel doložil své majetkové poměry, jež by osvobození odůvodňovaly.

Stěžovatel nebyl od placení soudního poplatku osvobozen s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 – 66, dle kterého „[o]svobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně.“

[14] S ohledem na uvedenou judikaturu se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s městským

soudem i v tom, že právě v projednávaném případě se jedná o výjimku, kdy je namíste osvobození od soudních poplatků nepřiznat. Podle odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí předloženého v řízení před městským soudem žalovaná v tu dobu evidovala ve svém systému více než 165 žádostí stěžovatele o určení advokáta k poskytnutí právní služby, přestože se jedná o institut sloužící k zajištění konkrétní právní služby v individuálním případě a v nezbytně nutném rozsahu, nikoliv o institut zajišťující poskytování generální právní pomoci ve všech stěžovatelem vedených sporech a řízeních. Osvobození od soudních poplatků přitom neslouží k tomu, aby bylo umožněno chudým osobám vést bezplatně bezpočet soudních sporů podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v situacích, kdy nemají dostatek prostředků, a současně je namíste, aby konkrétní soudní spor vedly, jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně. To ovšem není posuzovaný případ.

[15] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené neshledal napadené usnesení městského soudu nezákonným, a kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[16] O nákladech řízení o kasační stížnosti soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl ve věci úspěšný, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalované žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly, proto jí soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. července 2021

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu